

HUNGARYPERSECUTION /2204/LABORRELIGIONK.M.
28 Nov
IX.-413 /a/

135.92

Expellees Life In The SLSP /Hortobagy/ Labor-Camp.

SOURCE VIENNA : 47-jährige Österreicherin, die in GYÖR einen Tischler heiratete. Ihr Mann hatte später ein Gasthaus in MÓRONSZENTPÉTER an der ungarisch-österreichischen Grenze und befasste sich in den Jahren 1946/50 mit illegalen Grenzübergängen, wobei er sowohl Waren als auch Menschen über die Grenze schmuggelte. Da die Behörden ihren Mann beobachteten, flüchtete dieser am 12. Jänner 1950 nach Österreich, kehrte jedoch am 6. Jänner 1951 nach Ungarn zurück, um seine Familie /Frau, drei erwachsene Söhne, eine jetzt 17-jährige Tochter /gleichfalls nach Österreich zu holen. Er wurde jedoch verhaftet und zu 1 1/2 Jahren Gefängnis verurteilt. Die Quelle wurde am 21. Juli 1951 mit ihrer Tochter aus dem Grenzgebiet deportiert und nach HORTOBÁGY-SLSP gebracht, wo sie bis 25. Oktober 1952 blieb. Die drei Söhne der Familie sind bereits Anfang 1952 geflüchtet, einer von ihnen war sogar Deserteur. Der Mann wurde deshalb nach seiner Haftentlassung im Juli 1952 nicht nach MÓRONSZENTPÉTER zurückgelassen, sondern unter Polizeiaufsicht gestellt und der Ort TISZAPOLGAR wurde ihm als Zwangsaufenthalt zugewiesen. Es gelang dem Mann mit seiner Frau Kontakt aufzunehmen und am 25. Oktober 1952 holte er die Quelle aus HORTOBÁGY-SLSP ab, um gemeinsam nach Österreich zu flüchten. Die Tochter musste sie in Ungarn zurücklassen, weil sie für einige Zeit zu Heiserntearbeiten in einem anderen Ort verbracht wurde. Am 30. Oktober 1952 traf die Quelle in WIEN ein. Sie ist mittelmäßig intelligent, macht einen glaubwürdigen und zuverlässigen Eindruck, erinnert sich

HODUARY

/cont'd/

5.

BALMAZUVÁROS-t elhagyva július 24.-én egy vasuti
 kocsis előtt nyitott ki ismét a vagonok ajtóit és pattogó
 vezényszavak kíséretében szállították ki az előszámozott, elgőn-
 heredett utasokat. A kiszállásnál már új arcok, az állomány-
 ség emberei látszódtak, - főleg fiatal gyerekek, akik kedélye-
 sen, gúnyolódva fogták fel a nehézkesen mozgó öregek ügye-
 fogyottságát, gyengeségét, lekicsinylő megjegyzések kíséreté-
 ben mégis lesegítették az ingóságokat és az öreg, tehetetlen
 embereket a földre. Pár lépésnyire a vagonok előtt katonai
 nehérgépkocsik és húzóeszköz traktor-vontatók várták az érke-
 zőket, egy-egy traktor mögött két tehéngépi is volt kapcsolva.
 E kocsikra rakták át valamennyi ingóságukat együtt az embere-
 ket és a vontatók lassú gyászmenetben indultak meg a
 BALMAZUVÁROS - HAJDUSZOBOSZLÓ közötti útszakaszon, a Nagy-
 Hortobágy déli szélén: moston fekvő HMF.-i tanya-telepü-
 lés egyik tanyája, Elér 45 felé.

Órákig tartott az út, míg az átlag 10-15 kilométer-
 nyi távolságot megtették. A nyitott kocsikból a jövevények
 érdeklődéssel szemléltek az ismeretlen környékét, zöhd levegő
 körös-körül, sehol egy fa, egy árnyék, a híres hortobágy el-
 nyelte a mintegy 40.000 holdnyi beláthatatlan területen a
 kommunista kormányzat üldözöttét.

A hortobágyi kocsis tanya, ahová a 360 ember
 magárhöz, valaha kis parasztságos szoba-konyhája, veranda
 tanyája lengette, most itt a rendőrszervezet rendezke-
 dett bérlés. Még a kocsisoknál eltanultak az AVH közegei, a
 DUBNYAI kapitányhoz tartozó rendőrszervezet vette
 át a kis csoport felügyeletét és irányítását.

A tanya bejárata előtt mindenkinek leszállni
 ingóságait maga köré rakni és bevárni a késő délutáni el-
 lazító motósok bejáratát. Az őrs tagjai körülvezték a csoport-
 tot, kibontották a bűnyelvényt, átkutatták ruhadarabjaik minden
 rejtőjét és elszedtek minden iratot, okmányt, igazolást, mely az
 érintettek személyazonosságuk igazolására szolgált. Rövid
 szünet után tartották egyben kinek-kinek értékeit, ingóságait,
 pénze felett, s mert még a kilakoltatás alkalmával vissza-
 hagyták az AVH közegei a komolyabb pénzösszegeket, csunha-
 mar kiderült, hogy kifosztottak, kolonc emberek foglalták el a
 számukra kijelölt új otthonát.

HUNGARY

/cont'd /

84

kommunizmus útján és elérkezett az ideje, hogy a két rendszer alapvető különbsége közötti ellentétek elmozdítsanak. A szocializmus alapelve kinek-kinek a természetben való munkája arányában juttat a termelt javakból, a kommunista eszme pedig csak kinek-kinek szükséglete szerint. Ez az eszme nagyon helyesen párosul a kommunizmus másik jellegével, mely szerint nagyon is kívánatos dolog, hogy ematármenten nem kívánatos elemek, akik épen koruk miatt nagyrészt a termelt munkában sem vesznek részt, csak szükségleteik arányában részesüljenek a termelt javakból, mert aki nem dolgozik, ne is egyéki egy éven házaspárnak ugyan mi más szükséglete is van, mint egy fekvőhely és egy kis meleg leves, nem lehet tehát a kormányzattól rossznéven várni, hogy lakásaikat, ingóságukat a termelésben résztvevők számára igénybeveszi és őket pedig "szükségleteik szerinti emberi körülmények között haljasi el".

Miután PÉTER borbély néhányasor felmondta ezt a leckét, elig három hét után valóban kiment és helyébe újabb és újabb üldözöttek helyezték be a tanya valamennyi zugát. Beérkezett a jászolai határmentéről elhurcoltak nagy tömege, több svédországi jött PAPP Ferenc a 37 éves volt borkereskedő feleségével, két kis gyermekével. - Nagykiszéletről az öreg kulák KATON István, a volt szőlőbirtokos GÁZDÁK József, - Hatvanról érkezett GÖRJI József valónyelvi határmenti kis faluból; - egymást segítve, vonszolva szálltak ki a kocsiból HILVÁTH János, a volt katona negyedmagával, feleség, nagybácsai, nagynéni érkezésük óta a skála-almon fekszik, tehetetlen öregségük köti őket oda.

Az ELKP 45 számú tanya csakhamar kicsi lett az egyre csökklő emberek számára kiürítették hát a többi környező tanyát és ott helyezték el a frissen érkezetteket. A csatlakoztatott tanyák központja azonban változatlanul ELKP 45 maradt és az itt állomásozó rendőrség, melynek személyzetét megfelelően bővítették, központi irányítás alá került valamennyi tanya.

Az így szervezett táborok parancsnoka PÁL /Imu/ egy 28 éves, barna, jó külsejű fiatal ember aki fiatalágát

HUNGARY

/cont'd/

10.

kihíltenséggel, eréllyel és durvasággal igyekeznek ellen-
súlyozni. Minden este "kihallgatást" tart, ezen mindenki el-
mondhatja panaszát, kérelmét, melyeket telefonon továbbít
a DEBRECEN-i rendőrkapitánysághoz és az onnan kapott válasza-
tól függően intézkedik. Ilyen kérelem pl. valamelyik beteg,
a DEBRECEN-i klinikán ápoló családtag, vagy valamelyik távo-
labbi tényára kitelepített hozzátartozó meglátogatása, kor-
házbautalás, soron kívüli levélírás stb.

PÁL segítségével a DEBRECEN-i kapitányság közelé-
kébe tartozó rendőrlegénység van kivételesen, csupa fiatal
gyerek. KÖRMEI Mészó, BLJUNYÉTER, PAPP Ferenc, ÁRPA József
B. NAGY és a többiek. A rendőrlegénységen kívül azonban a
tábor politikai életének ellenőrzésére az AVH DEBRECENI csoport-
jához tartozó u.n. "politikai tisztok" látogatják rendsze-
resen a tábort. Ezek közül a leggyakrabban SANDOR, a 24 éves
szuhanc jelenik meg, - rendszerint máhódmagával, lőháton vagy
kerékpáron. De jönnek ezek a politikai tisztok jesepeken is,
ilyenkor reszketve várja a tábor lakossága a fejleményeket,
mert a kellemetlen vendégek legtöbbször ittasan garázdál-
kodnak a rendőrré szobájában.

Különösen a volt csendőrtűkre specializáltak magukat,
minden alkalommal behívják egyet-egyet, kikérdezik őket,
személyazonossági adataikat rögzítik és a végén okkal, ok
nélkül, elverik a szerencsétleneket. Legutóbb a volt SOPRON-i
csendőrszázados SOLTÉSZ/Inu/ volt soron, két bordája tört el
a hatvan év körüli embernek mire a kihallgatás véget ért.
De súlyos ütlegeket szenvedett a sopronkörnyéki csendőrtű NAGY
József is. A volt csendőrtűket egyébként állandóan ezáltal fenye-
getik, hogy egy szép napon összeszedik őket és haláltáborba
viszik el.

A politikai tisztok egyébként a tábor főparancsno-
kainak szerepében tevékenykednek, ők azok, akik kiküldetik a
hangulatot, megfélemlítik az embereket és a táborvezetők
szigorú betartására ügyelnek. Pontos segítségük a spicli
BOROS/Inu/, aki minden alkalommal maga is bevezeti az őrszobára
ha a vendégek megérkeznek, - nyilván jelentést tesz ilyenkor
sorstársairól - BOROS-ról egyébként közteszámításu, hogy korábbi
kommunista szervező munkájának köszönheti a bizalmi állást,

HUNGARY

/cont'd/

11.

amikor idején a Tuzos-ba szervezta be fálubelijeit. Nem hiába figyelmeztetik gyakran "te bezzeg, hiába várod a fordulatot, neked akkor is rossz lesz, mert csak rosszra szervezted a népet."

A politikai tisztoknak könnyű dolguk van, mert hiszen elvileg: "semmit sem szabad", így a táborrend és a bentlakók megatartása könnyen ellenőrizhető. Az előírások áthágásnak büntetése pedig némány kedvezmény, -csomag, levél, látogatás - elvonása. Egy-egy ilyen politikai tiszti ellenőrzővizsgálat után a táborparancsnok összehívja az embereket és figyelmeztető oktatást tart. Igaztételi a kifogásait és minduntalan általános büntető-rendszertályokkal fenyegetődik. Más eszava nincs is semmihez, de a rendőröknek sem, mert a legszigorubbán tilos a szolgálati kapcsolaton kívül bárkinek valamilyik rendőrhöz közölni, magánbeszélgetést folytatni.

A kialakult táborrend szerint változatlanul 3 órákor van ébredés a nyári hónapokban déggel 4 órára már a tanterv központjában kell a munkásoknak állniuk és ott a főagronomus irányítás mellett csatolják be őket munkára. Példán, vagy este 11 óra körül 7 órákor gyülekeznek az elcsúszásra váró csoportok és az idő külsőben is a dolgozók része. Egész nap variálják az időruhájukat átázik és mindenfelül rendszerint még éjszaka is maradnak mert a mástól zárt kondérokban kiválasztott ebéd elegendő, ugyanis a mástól földuton kívül a kondérokhozó eszközök. Ilyenkor amint el nem indítják a kocsit, mert a lovat ki kellene küldeni, addig ázsonnak az éhes kitalálások.

A munkafeladatok, munkákat teljesen önkényesen állapították meg, érte az agronomusok viselik a felelősséget. A borsósszedésnél pl. 100 ölet kellett egy nap felcsedni. Az agronomusok által kimért táblákra tisztséval állították be az embereket, akiknek több heti munkájuk napi átlag kereset 7.-forint volt, pontosan egy ember egy napi kosztjának ára!

Majd aratás, cséplés következett. Izen munkák után valamivel jobban fizettek. Volt aki megkeresett napi 20.-forintot is! A következő munka a magrépa. Vágás volt, elvileg naponta 500 ölet kellett volna levágni és ezután járt volna napi 20.-forint, de ezt a teljesítést csak nagyon kevesen érték el.

HUNGARY

/cont'd/

12.

BUZÁNY például SOVÁRIÁVAL, a restia feleségével állott párban, de voltak napok, amikor fejenként nem kerestek többet 4-5 forintnál.

A cukorrépaszedés hetekig tartott. A norma napi 200-300 felszedése, földtől megtisztítása és fejelése volt /a levelek eltávolítása/. E munkáért napi 18.-forint volt a bér, ennek a követelménynek négyen összeállva is csak nehezen tudtak megfelelni, az átlag kereset így napi 5.-forint körül mozgott. Különösen keserves kereseti viszonyok voltak a téli hónapokban, amikor főleg belső tatarozási munkálatok folytak. A közműves, iparos munkálatokhoz alig értő emberek keresete napi pár forint volt csak.

Az 1952 gazdasági évben sem maradtak el az építkezések. A munkások vasárnapi "pihenőnapjukat" töltötték az építkezéseknél, nehogy a mezőgazdasági munkálatok késedelmet szenvedjenek, de ugyanakkor az építkezés is haladjon. Egész nyáron a BALMAZUJVAROS felé vezető köves úthoz közel, a kacska tanyán folytak építkezések, -itt akarják valamennyi kitelepített központilag elhelyezni - mert a tanyak az időközben megalakult Tszos-k részére juttatott területbe esnek. Az Állami Gazdaság így valamivel baljebb kerül.

"Telepeseknek" hívják egyébként a rendőrök a kéyszermunkára ítelt embereket. E szó hallatára önkéntelenül is mindenki eváb, szász, csángó telepesekre gondol, akiket régebben a kormányzat nemzetiségek szerint kitelepített le az ország egy-egy helyére. Telepesnek lenni régen kitüntetés számba menő, önkéntes akció volt. A rendőrök szeretnek elhitetni a szerencsétlen, otthonukból elhurcolt emberekkel, hogy önként vállalkoztak a kormányzat ez újabb "telepes akciójára."

A telepesek leszámolva a változatlan helyzettel megkísérik emberileg beosztani és rendezni életüket, környezetüket. A hangulat egységesen barátságos, bajtársias közöttük, mindannyian tegeződnek, segítenek egymáson, ahol tudnak. Különösen a jugoszláv határ mentéről elhurcoltak érkeztek alegendó holmival és így abból jutott azoknak is, akikről már leszakadt a ruha, levált a cipő. Persze gondolni sem mernek arra, hogy mi lesz, ha minden elfogy egyszer, hiszen a fizetés élelemre is alig elegendő, ugyan miből vesznek majd maguknak ruhát és cipőt? Az idősebb, betegesebb, munkképtelenek osztják meg főleg ruházatukat a fiatalabb munkásokkal, akik ezért cserébe

HUNGARY

/cont'd/

13.

napi munkájuk után mosnak az ágyban fekvő betegekre.

A betegeket egyébként ERDŐSLÁSZLÓNÓ, egy volt ezredes felesége gondozza. Külön gyengélkedő-szobát rendeztek be az egyik sarokban számára, ő a "védőnő" és ő segít a DEBRECEN-ből kijáró orvosnak, aki minden pénteken délelőtt jön a táborba. Az ilyenkor orvosi vizsgálatra jelentkező betegek számára természetesen alig van gyógyszer, legfeljebb fájdalomcsillapító tabletta. Kétszer csak maját költségükön a kantinos útján tudnak a deportáltak beszerezni.

Halálos betegnek kell már annak lenni, akit ez orvos a DEBRECEN-i klinikára utal, - vagy pedig szülés előtt kell állnia, mint BUZÁNÉ leánya is, ki a DEBRECEN-i klinikán egy kislánynak adott életet. A szülés után négy héttel, - természetesen BUZÁNÓNAK nem szabad volt közben meglátogatni leányát, - a fiatalasszony a klinikán kölcsönkapott rongyokba burkolva hozta haza újszülöttjét, a rongyokat is vissza kellett nyomban küldenie a visszaforduló szekér kocsisának. Ugy emlékezett BUZÁNÉ összekoldulni valakit a kis-baba számára.

Beszállították a klinikára a jó munkásasszonyt, az alig 35 éves KAFFIASSZONÉT is a kócsalmaliban a dohány-simítás munkálatai közben. Az asszony volt férje beteg, ágyhoz van láncolva és hogy éhen ne haljanak, az asszony meg a 21 éves III leányát juttat munkába. Az asszony gyenge, nehéz munkához nem szokott szervezete nem bírta a dohány-simítás közben a nikotinos mérgező levegőt, összeesett munkahelyén és csak fél nap múltával, - miután FÁL telefonon engedélyt kért - szállították be a klinikára. Fél nap múlva meghalt a szerencsétlen asszony, a visszamaradtak keserves ábránkozásába, rimánkodásába került még újabb telefonengedély alapján, FÁL bajtárs hozzájárult ahhoz, hogy részt vehessenek a temetésen. Két rendőr kísérte ge szekéren, - mint a foglyokat, - a gyászoló férjet, és leányt, hogy a végtesz asszénen részt vehessenek. A lezárt koporsót sem volt szabad felnyitni, nehogy a klinikai trou-lók által a holttesten végzett tanulmányi-boncolás nyomai napfényre kerüljenek. A koporsót a DEBRECEN-i köztemető apafai uti oldalkapuján át vitték be.

HUNGARY

/cont'd/

14.

Fap perze nem volt a temetésen, mint ahogy nincs a BUZÁné unokája sem megkeresztelve, mint ahogyan szüszkítik az Isten fogalmát a tábor egész területéről. Vasárnaponként ugyan az otthonmaradt öregek tempósan megukrálták a még meg-lév' faketo ruhát, összeülnek a tanyák udvarain és némán tündetnek Istenfélelmük, megrendíthetetlen hitük mellett. A tábor valamennyi lakója megingathatatlanul hiszi, hogy a Gonosz uralma nem tarthat örökké és az emberek is virrad meg-váltás. Ez a meggyőződés fejeződik ki minden megnyilatkozásukban, beszélgetésükben, beszélgatéseikben. Kinn a munkahelyen, ha a lélektelen munkát beszélgetéssel próbálják elviselhető-bé tenni, -denn a táborban az otthonmaradottak szelid, csendes politikálása közben nincs is más téma, mint a közeli szabadság. Ha a munkahely felett egy repülőgép kering, azonnal a felségjelet tanulmányozzák, rendszerint ellenséges felderítőgépnak vélik, mely remélhetőleg a közeljövőben meginduló ellenségeskedéseket vezet be. Ha valamelyik munkásrészt egy távolabbi munkahelyre különite-nek ki, úgy visszavértükör napokig faggatják őket, hogy nem láttak-e csapatösszevonásokat, katonai felvonulást? Hozam mesélnivalója akad ilyenkor még annak is, aki csak a közeli MADARDEI csárdáig jutott el és egy embereségebb rendőr engedélyével lehajthattott egy udító fröccsöt. Bent a táborban is tudnak mindent. Nyomban informálva vannak mindentől, nagy a népszerűsége a SZABAD Európa Rádióknak, különösen, amióta SZABÓ Józsefnek, a legyőresebbkezű felügyelőnek a nevét figyelmestetesképen állítólag be mondta és SZABÓ József kizes megemberelte magát. Azóta minden reménykeltő hír forrása a Szabad Európa Rádiója, a híreknek már csak akkor kölesőnek hitelt, ha terjesztését a Szabad Magyarország Hangjával hozzák összeülegésbe.

A rendőrök őberségén tulajárnak a hírek, pedig a rendőröket alaposan iskolázzák, hogy hogyan fogják majd kurtábban a táborlakókat. Miután havonta egyszer szabad levelet írni, levelet, csomagot, vagy pénzt kapni és mindezeket gondosan cenzurázzák, elvileg a hírszerzés kizárt. A táborok egyetlen lakója sem mehet a táboron kívül rendőri felügyelet nélkül egy lépést sem, nem érintkezhetnek kívülállókkal, rendőr Ugyel fel a beszélgetés menetére akkor is,

HUNGARY

/cont'd/

16.

Én sokan hallgatják KLINGERT, a RAJKAI mészárosot is. Feleségét, két lányát AUSCHWITZba hurcolták és égették el a sok millió zsidó testvérükkel együtt. Ő maga végigszenvedte a zsidó munkaszolgálatos táborok minden poklát 1942-től a háború végéig. Hazatérve a kifosztott lakásában a gyermekek egykori nevelőnője segítette felejtetni és most ismét üldözött lett az új rezsimben. A nevelőnővel együtt telepítették ki, pedig nem is voltak megegyezve. És KLINGERT mesél ... a zsidó internálásokról, elhurcolásokról, melyeknek ugyanazokkal a rendletekkel szerettek érvényt, mint a mostani deportálásoknak, - mesél a munkatáborokról, melyeknek szelleme mivel sem volt különb a hortobágyi táborokban kialakult szellemnél, - mesél a keretlegényekről, az egykori kegyetlen, vad, tolvaj, korrupció príbékekről, akiknél nem sokkal különbek a táborban felügyeletet gyakorló rendőrök és mesél a munkára való egykori nájszáról, kiméletlenségről, embertelenségről, melyhez hasonló jutott ismét osztályrészesül több ezer ártatlan embertársával együtt. "Gyűlöltém az embereket - mondja többek között - amiért ártatlanul, pusztán zsidóságomért tettek annak idején szerencsétlenné, - ma már megbocsájtok nekik, mert látom, hogy saját vérükkel, saját magyar testvérukkal szemben is irépesek mindarra a kegyetlenségre, amit vellem szemben elkövettek és ma már csak a mindenkori vezetőket gyűlölöm, akiknek minden időben sikerült saját élvezik szerint egymás ellen uszítani a félrevezetett vak tömeget."

CORR: COMMENT: none

EVALUATION COMMENT: In mid-summer the mass-expulsions which had started in BUDAPEST by the end of May 1951, hit the western and southern "Dunántul" affecting MOSONMAGYARÓVÁR /Item No. 6006/51/ KAPOSVAR /Item No. 13609/52/, BOZSOK /Item No. 11338/51/ HÉHYESHALOM /Item No. 6779/51/ SOPRON /Item No. 5431/51/ FELSŐSZÖLŐRÖK /Item No. 11099/51/, SOPRONKÖVESD /Item No. 1588/52/ SZENTGÖTTHARD /Item No. 11638/52/, MOSONSZENTJÁNOS-MOSONSZENTPÉTER /Item No. 6799/51/, and several other localities of the western and southern border zones /Items Nos. 3525 and 5013/51/. -

HUNGARY

/cont*4/

17.

Most victims of these expulsions were transferred to the Hortobágy-area where there had been internment labor camps since June-July 1950 when the first expulsion waves swept the southern countries of the Danubial.

The expulsions from subject areas as well as from other portions of Hungary were renewed in June 1952, although on a considerably smaller scale, and again most victims were sent to the Hortobágy. -/see Items Nos. 9003, 9792, 10545, 10951, 12085 and 12313/52./

According to the Hungarian Communist propaganda the Hortobágy is one of the "masterpieces" of the regime; especially the rice-growing carried out in some 6,000 holds is often pointed at with great pride in the press /see for example the Népszava of 14 Nov. 52 dealing with the drawing of the 1. peace loan at DEBRECEN on which occasion the development of the Hortobágy was listed among the other and numerous benefits of the state loans! / but it is of course, passed over in silence, that those famous rice-fields are cultivated by hardly toiling expelledes.

Date of subject expulsions confirmed, See Items Nos 1698 and 2459/51 for confirmation of the text of the expulsion order and of the possibility of appeal against it. The procedure employed is very similar to the one reported on in Item No. 11338/51 concerning BOZSOK.

